

Manuel Delgado: “En una ciutat que s’ensorra per la misèria hi ha qui creu que el problema és que cremi una paperera”

Quines conseqüències pot tenir l'esclat social sorgit a Gràcia arran del desallotjament del Banc Expropiat? A què respon? L'antropòleg i professor universitari Manuel Delgado (Barcelona, 1956) fuig de les respostes hegemòniques i, sobretot, de les simples i políticament correctes per abordar aquestes qüestions. Autor d'obres com 'El espacio público como ideología' (2011) o 'La ciudad mentirosa. Fraude y miseria del Modelo Barcelona' (2007) i expert en el conflicte urbà, es mostra molt crític amb l'actuació dels Mossos d'Esquadra i alerta de la persistència d'un discurs provinent de l'ordre social dominant que criminalitza els moviments socials.

Marc Font

Una de les teves tesis és que Barcelona és una ciutat aparador, en la qual la protesta social també hi té un espai.

És un aparador en el sentit que exhibeix el que és, tant el que és d'acord amb aquells que voldrien convertir-la en una botiga de luxe com el que d'una manera o d'una altra és en realitat. Qualsevol cosa, involuntàriament, és un aparador, perquè s'exhibeix. Però una cosa és que aparegui permanentment repentinada i arreglada per presentar-la davant les visites i una altra és que t'agafi d'improvís tal com és en realitat.

Sempre que hi ha un esclat popular a Barcelona s'evoca la Rosa de Foc anarquista. Hi ha un pòsit històric que permet lligar aquestes protestes?

Mira, justament ahir vaig tenir una reunió a Òmnium Cultural amb en Josep Ramoneda i en Ferran Mascarell. Ens hi van convocar per contribuir a fer una definició del que s'entén per cultura catalana, de quina forma podem resumir la nostra identitat com a poble i com a nació. Va haver-hi diferents aportacions que van subratllar degudament la civilitat i la presència activa i creativa d'una societat civil. Però el que jo vaig dir és que potser una de les coses que més caracteritzen el poble català i que podria ser considerat un dels elements més recognoscibles d'una cultura pròpia seria senzillament un fenomen tan interessant com és la persistència de la rebel·lia com a forma de vida social. La tradició anarcosindicalista a Barcelona és un fet insòlit al món. És l'única ciutat del món on ha triomfat una revolució anarcosindicalista. I aquest hauria de ser un dels trets de què presumir de la cultura catalana. Això és aquest país i això és aquesta ciutat. Quan parlem del concepte de cultura, a vegades als antropòlegs ens costa explicar com l'entenem nosaltres, però una forma d'entendre-la seria el conjunt de les inèrcies, un conjunt de trets, de característiques, de maneres de fer i de pensar, que són repetitius. I és claríssim que allò inercial de Barcelona, agradi o no agradi,

són aquestes ocupacions recurrents de l'espai urbà. És un tret cultural.

En una entrevista a [CRÍTIC](#) deies que l'ocupació i el desallotjament del cinema Princesa, el 1996, va ser un punt d'inflexió en la recuperació del carrer com a espai de mobilització i d'expressió popular. Han passat 20 anys, però hi veus un fil que l'uneixi amb mobilitzacions com les del Banc Expropiat o Can Vies?

Es va produir una mena de calma que es va prolongar durant la dècada dels vuitanta i una part dels noranta i que és bàsicament la conseqüència del desballestament de moviments com el veïnal i en bona mesura també de l'obrer. El que s'entenia per l'esquerra històrica, per causes com la seva pròpia incorporació a les institucions, havia provocat l'esquarterament de les forces que havien protagonitzat les grans lluites en el període antifranquista. I eren moviments que no només eren antifranquistes, sinó que protagonitzaven també una lluita rupturista amb un sistema social. Els vuitanta van implicar aquesta època de treva, que semblava fins i tot de rendició o de passar-se a l'enemic. El 1996 acaba aquesta situació i va emergir un cicle de lluites en el qual les diferents fites són ben conegudes: la lluita contra la desfilada militar del 2000, contra la cimera del Banc Mundial del 2001, contra la cimera de caps d'Estat i de Govern de la UE del 2002, contra la guerra de l'Iraq... pràcticament fins a arribar al 15-M, que va ser l'eclosió i podem pensar que potencialment la fi o l'inici de la decadència del cicle. Ho seria perquè correspondria a una dinàmica similar a la dels vuitanta, amb la incorporació d'una bona part de persones provinents dels moviments socials al que era l'establishment'.

“Ada Colau haurà de triar a qui li deu més lleialtat, si al seu propi passat com a lluitadora o a aquells que van estar davant seu a les lluites socials”

Bona part del nucli dur de Barcelona en Comú (BeC) prové dels moviments socials. En el

cas del Banc Expropiat, l'operatiu policial és responsabilitat de la Generalitat, però com creus que afectarà BeC?

Encara és d'hora per saber com administrarà una situació de la qual només estem veient les primeres expressions. Caldrà veure com evoluciona el tema. Una part del govern municipal prové directament del moviment 'okupa', i això s'ha de subratllar. Gent que estava a V de Vivienda o a Miles de Viviendas ara està al poder. Una altra cosa és que hagin evolucionat, però d'una manera o d'una altra es troben amb els seus antics companys de lluita. I què faran? És una qüestió que dependrà del grau de dependència que tinguin de partits com ICV o el PSC, que van ser directament responsables de la persecució dels moviments socials quan van estar al govern, tant a l'Ajuntament com a la Generalitat. En el mateix cas del 4-F, els que en formaven part són els que ara donen suport a Ada Colau. Ada Colau haurà de triar qui són els seus amics i qui els enemics o, dit d'una altra manera, a qui li deu més lleialtat, si al seu propi passat com a lluitadora social o a aquells que justament van estar davant seu a les lluites socials i ara presumptament li donen suport.

Un consistori dirigit per persones provinents dels moviments socials està més o menys preparat per afrontar esclats socials?

És aquesta mena d'esclat social, de malestar, el que els ha portat on són. La pregunta és amb qui està en deute Ada Colau, a qui li deu més? A aquells sectors socials combatius i indignats que la van recolzar i la van col·locar on està o a aquells que d'una manera o d'una altra van permetre fer una bona campanya finançant-la i cedint espais electorals? Estic convençut que aquests dies persones com Jaume Asens, Gala Pin, Gerardo Pisarello i la mateixa Ada tenen el cor dividit. D'una manera o d'una altra, es veuen ubicats en un lloc on tenen el suport dels partits d'ordre, responsables de la repressió als moviments socials, i a l'altra banda hi ha la gent de la qual vénen. La gent s'està manifestant a Gràcia per bones raons. I estic segur que fa cinc o sis anys aquesta gent hauria estat a la mobilització.

“En nom del sentit comú, la manera com els Mossos aborden el conflicte és la pitjor de les formes, però per a segons quins interessos pot ser la millor”

El desallotjament del Banc Expropiat ha estat la guspira que ha generat un esclat social, però és obvi que hi ha unes causes de fons. Quines?

Si s'entesten a mostrar el moviment 'okupa' i en aquest cas el Banc Expropiat com a marginal, s'equivoquen. No t'oblidis del que va significar la mobilització en suport de Can Vies, que, segons els organitzadors, va arregar 20.000 persones. Eren moltes. No són quatre arregats que es dediquen a sembrar el caos. Això és una imatge caricaturesca que evidentment els actors més reaccionaris voldran promocionar. Repeteixen el de sempre. Però a la manifestació d'ahir hi havia molta més gent que dimarts. Mostra que hi ha gent que percep que hi ha motius perquè les lluites socials continuïn. Hauria pogut arribar una treva similar a la dels vuitanta, i jo mateix ho preveia, però sembla que no serà així. Felicitment, sembla que m'he equivocat. La protesta de Can Vies, en la qual va participar la gent que ara està a l'Ajuntament, tenia la mateixa base i és la mateixa que hi haurà sempre que hi hagi motius. Com en aquella cançó del Pete Seeger, el que s'ha de preguntar ara és a quin costat estàs, i cadascú que prengui la decisió que cregui.

Com s'hauria d'abordar un conflicte com el del Banc Expropiat, perquè no sembla que per la via repressiva es rebaixi la tensió?

La qüestió aquí és qui pren les decisions. Per què i qui decideix actuar d'aquesta manera i aquest

dia? Jo no estic a favor de teories conspiratives, però tot plegat sembla que quadra bastant. El que ha passat amb Jaume Asens i l'empresonament del 'manter', l'aniversari de la victòria d'Ada Colau, els pressupostos ... Al final, sempre t'acabes preguntant qui mana sobre la policia, tant als Mossos com a la Guàrdia Urbana. És una pregunta oberta, perquè no ho sé. En nom del sentit comú, aquesta manera d'abordar el conflicte és la pitjor de les formes, però segons per a quin punt de vista i per a segons quins interessos pot ser la millor. Justament perquè l'Ada Colau es defineixi. És una actuació estranya. Hi ha molta mala llet i no es justifica des d'un punt de vista tècnic, professional, d'aquells que teòricament han de mantenir l'ordre públic.

“El que està passant a nivell polític a Barcelona, a Catalunya i a Espanya és impensable sense entendre el paper del moviment 'okupa'”

Per què aquests esclats els trobem a Sants i a Gràcia i no a Ciutat Meridiana?

El moviment 'okupa' actual a Barcelona és un moviment de joves de classe mitjana-baixa que tenen inquietuds teòriques, intel·lectuals i polítiques, però no oblidis que el territori actual d'actuació de la PAH és Ciutat Meridiana. Per què no hi ha desnonaments a Gràcia? És una qüestió de composició social i, com Sants, parlem d'un barri de classe mitjana amb un estil particular de mobilització. A Ciutat Meridiana es mouen moltíssim, però aborden un altre tipus de problemàtica que implica una tècnica diferent de protesta. No respon al mateix model que Gràcia o Sants. Però sí que hi ha mobilitzacions. Són dues cultures de la protesta diferents.

Fets com els d'aquests dies tornen a posar el moviment 'okupa' al centre del debat.

Ara estem escoltant barbaritats sobre el moviment 'okupa' i només cal llegir comentaris i escoltar trucades d'oients per veure com davant d'aquests elements es desperta una mena d'inconscient feixista que és present en moltes persones. I que ja es va veure amb la pressió a la CUP durant les negociacions per a la formació del Govern . Fa por com es planteja aquest to discriminatori cap a l'esquerra anticapitalista. Es pot dir el que es vulgui del moviment 'okupa', però el que està passant a nivell polític a Barcelona, a Catalunya i a Espanya és impensable sense entendre'n el paper. En molts casos, la gent que mana a Madrid i la que ho fa a Barcelona ha passat d'una manera o d'una altra pel moviment 'okupa' i ha recollit una gran part de les seves reivindicacions. Els noranta, els únics que van protestar per la situació de l'habitatge i que van donar la cara i denunciaven els abusos immobiliaris eren 'okupes'. Moltes de les utopies que estan orientant la política de l'Ajuntament de Barcelona són una herència incomprendible sense el paper del moviment 'okupa'. Els laioflautes fan servir tècniques de protesta en bona mesura divulgades pel moviment 'okupa'. El 15-M és incomprendible sense pensar en el moviment pioner dels 'okupes'. Qui va protestar contra els Jocs Olímpics i el Fòrum de les Cultures? Els 'okupes'.

“M'estranya que a la policia se li digui força d'ordre públic”

En general, els grans mitjans tendeixen a definir aquests esclats com a actes vandàlics, però potser s'hauria de debatre sobre si és lícit l'ús de la violència per assolir determinats objectius?

La pregunta és qui comença? A alguns ens estranya perquè a la policia se li diu força d'ordre públic. Per mi és un enigma. Dimarts vaig ser testimoni que el que hi havia era una concentració pacífica, i els Mossos d'Esquadra hi van arribar d'una forma agressiva i van carregar contra manifestants. Pel que fa als mitjans de comunicació, és el mateix que han fet sempre. Vaig escoltar al programa de la

Julia Otero a Onda Cero com podien estar profundament d'acord Pilar Rahola i Juan Carlos Girauta. És encantador com sempre troben un enemic a compartir. Tots dos representen el mateix tipus de societat, el mateix concepte del que és ordre social, de manera que poden pensar que el principal problema d'aquesta ciutat és que algú hagi cremat una paperera. O sigui, que en una ciutat que s'ensorra per la misèria resulta que el problema bàsicament és aquest i la culpa la tenen els 'okupes'. Quina forma més fàcil de trobar un enemic! El 2010, 100 professors universitaris vam signar un manifest contra la criminalització dels moviments socials, però hauria pogut ser el 2006 o el 1999 perquè sempre és el mateix discurs. Són bàsicament els violents i els violents sempre són els altres. Utilitzen sempre el mateix llenguatge: la minoria d'incontrolats. I això ja passava al franquisme. És la fera ferotge, la criminalització de l'altre. Li canvien de nom, abans eren els comunistes i ara són els okupes, però es manté la idea que una minoria perversa enterboleix la pau social i ha de ser perseguida.